

Мінцева С. В.,

викладач,

КЗОЗ «Вовчанський медичний фаховий
коледж» Харківської обласної ради

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІНИ «МАТЕМАТИКА»

В останні роки у педагогічних колах всього світу активно обговорюють питання: що таке освіта ХХІ століття? Навіть виникло поняття «навички ХХІ століття», що охоплює також деякі якості особистості, зокрема:

- Креативність та інтелектуальна допитливість – здатність до оригінальності та інновацій;
- Критичне та системне мислення – мислення, що дає змогу людині формулювати вірогідні судження для окреслення, аналізу та розв'язання проблем;
- Комунікативні навички – використання різних видів спілкування;
- Навички особистісної та групової взаємодії – здатність співпрацювати з іншими;
- ІТ-обізнаність – використання інформації та медіа;
- Здатність до самоосвіти і здатність адаптуватися до умов навчання в інших культурах та суспільствах.

Але, на жаль, не всі здобувачі освіти мають розвинені ці навички і готові до самостійного життя. Це є свідченням того, що необхідно модернізувати традиційний підхід до навчання, зробити його таким, що відповідає вимогам сучасності. Отже тема розвитку креативного мислення здобувачів освіти є досить актуальною. Кожна особистість має творчий потенціал. Водночас творча особистість – це не тільки особистість, що потенційно має здібності до творчості, але й проявляє себе в систематичній творчій діяльності. Під «креативною особистістю» слід розуміти таку, що має внутрішні передумови, що забезпечують її творчу активність, тобто не стимульовану ззовні пошукову діяльність. Тому роботу з молоддю слід організувати так, щоб переважав фактор пошуку, а це стимулює розвиток здібностей кожної особистості, самодіяльності, вільного вираження свого «Я» [3, с. 37].

Розвитку креативності сприяє аналогія, яка допомагає людині при розв'язку життєвих ситуацій і при опануванні математикою. Використання аналогії в математиці є одним із основних методів при пошуку доведення теореми, розв'язання задач. Широко використовують аналогію при

розв'язанні текстових задач. Наприклад, за аналогією з першою парою підберіть слово в другій парі: додавання – сума, ділення – ...; квадрат – куб, коло – ... [1, с. 36].

Класифікація – загально-пізнавальний прийом мислення, який сприяє розвитку креативності. Суть його – в розбитті множини явищ або об'єктів, які розглядаються, на підмножини. Наприклад, знайдіть зайве слово: 15; 36; 48; 90; 102.

Для розвитку уміння узагальнювати пропонуються здобувачам освіти такі завдання: дайте загальну назву об'єктам, що входять в одну групу (сума, добуток – це ...; - 6, 3, 0, - 5,3 – це ...) [4, с. 22].

Заняття передбачають роботу індивідуальну, групову та в парах. Таке поєднання дозволяє навчити здобувачів освіти слухати не тільки викладача, а і своїх одногрупників. Спілкування з однолітками набагато простіше, ніж спілкування з дорослими. Ще одним зі шляхів розв'язання проблеми підвищення пізнавальної активності та розвитку креативних здібностей у процесі набування знань є застосування в навчальному процесі творчих ігор і вправ, бо емоційне забарвлення останніх сприяє глибокому й міцному засвоєнню матеріалу, розвитку особистості кожного здобувача освіти.

Завдання викладача – формування та розвиток глибокого, осмисленого, творчого підходу здобувачів освіти до розгляду тих чи інших проблем у процесі навчання. Якісне засвоєння навчального матеріалу досягається тільки за умови гармонійного синтезу всіх каналів сприйняття інформації. Саме тоді матеріал, що вивчається, стає максимально допустимим і зрозумілим [3, с. 45].

Зміни видів діяльності, уміле керування навчальним процесом сприяють розвитку креативних здібностей.

Коли йдеться про зміст курсу математики, то, звичайно, мають на увазі засвоєння певної системи математичних знань, умінь і навичок. Але не можна зводити все математичне навчання до передачі здобувачам освіти визначеної суми знань і навичок. Це обмежувало б роль математики в загальній освіті.

Рівнева диференціація з урахуванням психології математичних здібностей здобувачів освіти збільшує можливості роботи викладача. Такий підхід створює умови для розвитку здібностей студентів, які мають природжені задатки до занять математикою, і забезпечує посиленою роботою тих, які не мають таких задатків. Виконуючи посильні завдання, здобувачі освіти отримують впевненість у своїх силах [4, с. 25].

Розвиток творчого, логічного мислення здобувачів освіти на заняттях з дисципліни «Математика» забезпечується обґрунтованим поєднанням традиційних і активних методів навчання, ефективного підбору змісту на-

вчального матеріалу, широкого використання проблемної ситуації з опорою на зону найближчого розвитку здобувачів освіти, створення доброзичливої пошукової атмосфери [1, с. 92].

Розвитком критичного та логічного, а також творчого мислення на заняттях з математики необхідно керувати. Організація такої діяльності – це створення сприятливих умов для якісної навчально-виховної роботи.

Математичні знання – необхідна умова творчого мислення здобувача освіти. Шлях від мети до результату – це певним способом організована взаємодія викладача і здобувача освіти. Істотною ознакою будь-якої технології є досить детальний опис кожного етапу на шляху досягнення результату [4, с. 27].

Необхідною умовою розвитку креативних здібностей здобувачів освіти є систематичне тренування у розв'язанні задач. Завдання викладача – збудити здібності своїх слухачів, виховувати в них сміливість думки і впевненість у тому, що вони розв'яжуть кожну задачу, у тому числі і творчого характеру.

У навчальних закладах, формуючи основи креативного мислення у здобувачів освіти, важливо залучати їх до висловлення різних думок, поглядів щодо будь-якої навчальної проблеми. І разом з цим привчати робити власний вибір [3, с. 59].

Для розвитку креативного мислення слід використовувати основні методи навчання математики, прийоми, що сприяють формуванню мотивації навчання: насичення змісту цікавими прикладами, фактами; нестандартна форма викладу нового матеріалу; пізнавальна дискусія; аналіз життєвих ситуацій; включення здобувачів освіти у колективну навчальну діяльність; створення ситуацій, в яких їм необхідно оцінити мотиви та результати власної діяльності; мотивація закінчення заняття, застосовувати методику використання схем, опорного матеріалу, алгоритмів.

Список використаних джерел

1. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/27721/1/36iprnik.pdf>
2. URL: <https://osvitoria.media/experience/rozvyvayemo-navychky-4k-kreatyvnist-krytychne-myslennya-komunikatsiyu-ta-komandnu-pratsyu/>
3. Вукіна Н. В., Дементівська Н. П., Сущенко І. М. Критичне мислення: як цьому навчати: науково-методичний посібник / за наук. ред. О. І. Пометун. Харків, 2007. С. 190.
4. Мойсеєнко Л.А. Творче математичне мислення: психологічна сутність. Обдарована дитина. 2007. №7. С. 20-29.
5. Кремінський Б., Мистюк С., Черкаська Л. Проблеми та актуальні напрями роботи з інтелектуально обдарованою молоддю. *Нові технології навчання: зб. наук. праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»*. Київ, 2020. Вип. 93. С. 128–137.